

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ
ՀՀ ԿԳՄՍ << ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ
ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ >> ՊՈԱԿ
ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻԶՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

**ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ
ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ**

ԹԵՄԱ՝	« ՈՒՍՈՒՑԶԻ ԿՈՂՄԻՑ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՆԿԱՏՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄԸ »
ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐ՝	ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ ՀԱՍՄԻԿ ԲԵՅԲՈՒԹՅԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝	ԺԱՆՆԱ ԵՂՈՅԱՆ
ՈՒՍՈՒՑԻԶ՝	<<ԵՐԱՆՈՍԻ ԹԻՎ 2 Մ/Դ >>
ԴՊՐՈՑ՝	

2022 Թ.

ՄԱՐՏՈՒՆԻ

Բովանդակություն

1.Ներածություն.....	3
2.Գրական ակնարկ.....	4
3.Կրթական կարիքները բացահայտող հետազոտությունների մի շարք, որոնք ուղղված են սովորողների ուսուցման դժվարությունների բացահայտմանը.....	9
4.Դպրոցականների հանդիպած դժվարությունները ռուսաց լեզվի և ընթերցանության ուսուցման մեջ և դրանց պատճառները.....	12
5.Փորձարարական դաս 1.....	15
6.Փորձարարական դաս 2.....	16
7.Վերլուծություն.....	17
5.Գրականության ցանկ.....	19
6.Հավելված.....	21
1.Դասապլան-1.....	21
2.Դասապլան-2.....	27

Ներածություն

Յուրաքանչյուր ուսուցիչ իր մանկավարժական գործունեության ընթացքում հանդիպում է բազմաթիվ ուսանողների, ովքեր դժվարություններ են ունենում ուսումնական նյութի յուրացման հարցում: Առանց բացահայտելու այս դժվարությունների պատճառները, որոնք զգալի թվով դեպքերում կրում են հոգեբանական բնույթ, անհնար է արդյունավետ աշխատել դրանք հաղթահարելու և, ի վերջո, բարելավելու դպրոցի կատարողականը:

Աշակերտի ձեռքբերումների բացահայտումը ոչ միայն գիտելիքների գնահատման խնդրի լուծման ուղիներից մեկն է, այլև փորձ՝ աշակերտին կարդալով գերել, նրան «ստիպել» կարդալ կամ սովորել որոշակի գրական փաստեր, ցույց տալ ընթերցանության բարելավման հեռանկարը (նաև որպես հետազոտական, ստեղծագործական) գործունեություն, նախանշել այս բարելավման ուղիները, կանխատեսել հաջողություն:

Ուսումնառության յուրաքանչյուր փուլն ավարտելուց հետո անհրաժեշտ է պարզել, թե ինչպես է այն անցել, ինչ արդյունքների են հասել, որքանով է արդյունավետ եղել գործընթացը, ինչը կարելի է համարել արդեն կատարված, և ինչը պետք է նորից կատարելագործվի: Դա անելու համար, անշուշտ, անհրաժեշտ է բացահայտում, որի խնդիրն է վերլուծել զարգացման, վերապատրաստման և կրթության գործընթացն ու արդյունքը:

Ամեն անգամ, երբ մենք մեզ հարց ենք տալիս «Ինչի՞ եմ ուզում հասնել իմ աշխատանքում»: Այս հարցի պատասխանի որոնումը, իմ կարծիքով, մասնագիտական աճն է, ուսուցչի ստեղծագործական ներուժի զարգացումը: Իսկ գրագետ աճելու համար հարկավոր է լավ ուսումնասիրել ձեր ուսումնառության «օբյեկտը»: Սովորողների ձեռքբերումների մանկավարժական ախտորոշումը թույլ է տալիս ինձ հիմք ստեղծել իմ աշխատանքում դժվարությունները բացահայտելու համար, թույլ է տալիս որոշել իմ դասավանդման գործունեության ուժեղ և թույլ կողմերը, նախանշել հետագա զարգացման ուղիները և դժվարությունները հաղթահարելու ուղիները: Մանկավարժական վերահսկողությունը կրթության արդյունավետության կարևորագույն գործոններից է, քանի որ այն իրականացնում է դիդակտիկ գործընթացի զարգացման օրինաչափությունները:

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

Սովորողների առաջադիմության ախտորոշման խնդիրներին են առնչվում մանկավարժական բազմաթիվ քննարկումներ ուսուցման և կրթական գործունեության բարելավման վերաբերյալ:

Ձեռքբերումների հետազոտությունը ուսումնական հաստատությունում ուսումնական գործընթացի, ուսումնական հաստատության կրթական ծրագրի իրականացման առաջընթացի, արդյունավետության և արդյունավետության անընդհատ կազմակերպված դիտարկումն է (հետևում, վերլուծություն և վերահսկում):

Սովորողների ձեռքբերումների բացահայտման և հիմնական խնդիրներն են.

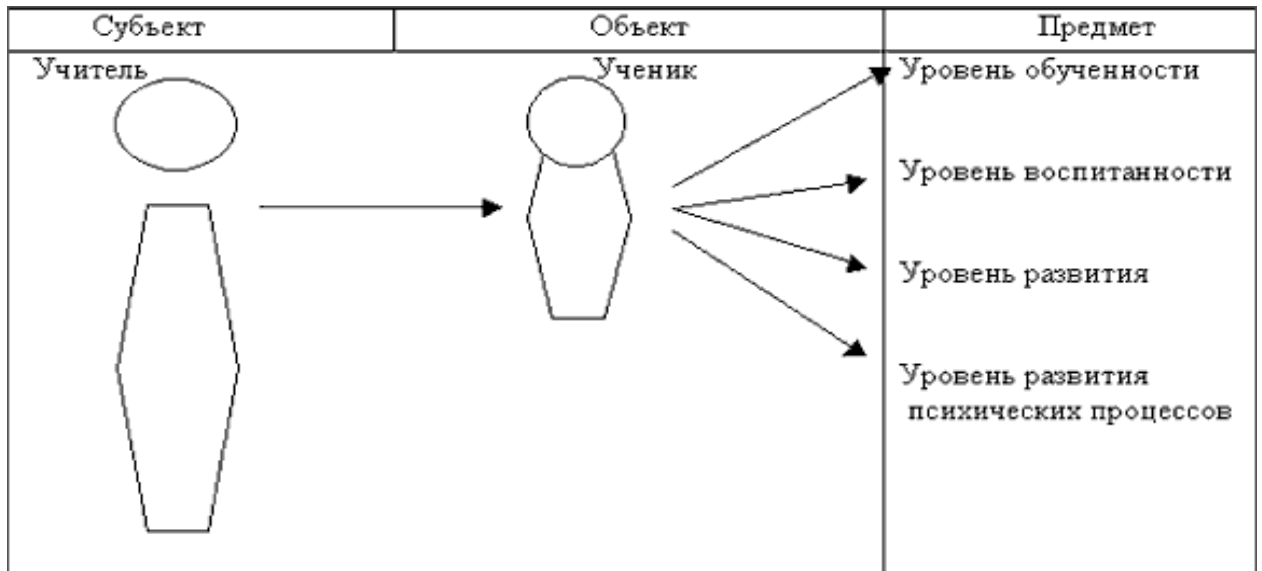
- **Սովորողի ուսուցում առանձին առարկաներից;**
- **ընդհանուր կրթական հմտությունների և կարողությունների ձևավորում.**
- **Սովորողների դաստիարակություն;**
- **Սովորողների անհատականության ինտելեկտուալ, հուզական-կամային, արժեքային-մոտիվացիոն ոլորտների զարգացման մակարդակը.**
- **Սովորողների առողջական վիճակը և ուսումնական հաստատության առողջապահական ներուժը.**

Սովորողների ձեռքբերումների բացահայտման մեջ օգտագործվող գնահատման ցուցանիշները պարբերաբար թարմացվում և փոփոխվում են:

Ամեն անգամ, երբ մենք մեզ հարց ենք տալիս «Ինչի՞ եմ ուզում հասնել իմ աշխատանքում»: Այս հարցի պատասխանի որոնումը, իմ կարծիքով, մասնագիտական աճն է, ուսուցչի ստեղծագործական ներուժի զարգացումը: Իսկ գրագետ աճելու համար հարկավոր է լավ ուսումնասիրել ձեր ուսումնառության «օբյեկտը»: Սովորողների ձեռքբերումների մանկավարժական բացահայտումը թույլ է տալիս ինձ հիմք ստեղծել իմ աշխատանքում դժվարությունները բացահայտելու համար, թույլ է տալիս որոշել իմ դասավանդման գործունեության ուժեղ և թույլ կողմերը, նախանշել հետագա զարգացման ուղիները և դժվարությունները հաղթահարելու ուղիները:

Մանկավարժական վերահսկողությունը կրթության արդյունավետության կարևորագույն գործոններից է, քանի որ այն իրականացնում է դիդակտիկ գործընթացի զարգացման օրինաչափությունները:

Արդեն

քանի տարի ես բացահայտում և հետևում եմ, թե ինչպես են սովորողները աստիճանաբար յուրացնում ուսումնական գործունեության տարրերը: Տարիների ընթացքում արդյունքների համեմատությունը թույլ է տալիս տեսնել, թե իմ սովորողները որքանով են տիրապետում աշխատանքի հայտնի մեթոդներին, ինչպես են պահպանում առաջադրված ուսումնական խնդիրը, ինչպես են կատարում վերահսկողության և ինքնատիրապետման գործողությունները:

Լավ կազմակերպված բացահայտումը տալիս է բոլոր բաղադրիչների զարգացման բարձր մակարդակ:

Կարիքների բացահայտման սկզբունքները

Մանկավարժական ախտորոշումը արդյունքը դիտարկում է գործընթացի հետ միասին:

Բացահայտումը չի տարանջատում սովորողները աշխատանքը ուսուցչի աշխատանքից և առաջնային պլան է դնում երեք կարևորագույն սկզբունքներ՝ **օբյեկտիվություն, հստակություն և համակարգված** ախտորոշիչ հետազոտություն:

Օբյեկտիվության սկզբունքը հետևյալն է.

- - ախտորոշիչ թեստերի, առաջադրանքների (հարցերի) գիտականորեն հիմնավորված բովանդակության մեջ.

- - Ուսուցչի իրավահավասար, բարեկամական վերաբերմունքը սովորողները նկատմամբ.
- - ճշգրիտ, համապատասխան գիտելիքների և հմտությունների գնահատման սահմանված չափանիշներին:

Գործնականում ախտորոշման օբյեկտիվությունը նշանակում է, որ տրված գնահատականները նույնն են՝ անկախ հսկողության մեթոդներից ու միջոցներից և բացահայտումն իրականացնող ուսուցիչներից:

Տեսանելիության սկզբունքն է

- - բոլոր սովորողները բաց թեստերը նույն չափանիշներով անցկացնելիս. Ախտորոշման ընթացքում հաստատված յուրաքանչյուր սովորողները վարկանիշը տեսողական է, համադրելի:
- - սկզբունքը պահանջում է նաև գնահատականների և գնահատականների հայտարարություն և մոտիվացիա: Գնահատումը (նիշը) չափանիշ է, որով սովորողները դատում են իրենց ներկայացվող պահանջների չափորոշիչները, ինչպես նաև ուսուցչի օբյեկտիվությունը:
- - Սկզբունքի իրականացման համար անհրաժեշտ պայման է ախտորոշիչ բաժինների արդյունքների հրապարակումը, դրանց քննարկումն ու վերլուծությունը:

Եվ, վերջապես, կրթական նվաճումների գնահատման **հետևողականության սկզբունքը հետևյալն է.**

- մանկավարժական գործընթացի բոլոր փուլերում ախտորոշիչ հսկողության անհրաժեշտության մեջ՝ գիտելիքների սկզբնական ընկալումից մինչև դրանց գործնական կիրառումը: Վերահսկողությունն իրականացվում է այնպիսի հաճախականությամբ, որ այն ամենը, ինչ կարևոր է, պետք է իմանա և կարողանա արժանահավատորեն ստուգել:
- - գիտելիքների վերահսկումը պետք է պարբերաբար իրականացվի, այն չպետք է կախված լինի վերապատրաստվողների կոնտինգենտից, աշակերտների միջավայրի միատարրությունից կամ տարասեռությունից (ըստ զարգացման մակարդակի): Մինևույն ժամանակ, ուսուցիչը չպետք է ոտնահարի ոչ թույլ, ոչ էլ ուժեղ (պայմանականորեն) սովորողների շահերը և գտնի լավագույն տարբերակները հաջող ախտորոշման առաջադրանքների ընտրության հարցում:
- - Հետևողականության սկզբունքը պահանջում է ախտորոշման ինտեգրված մոտեցում, որում կիրառվում են հսկողության, ստուգման, գնահատման տարբեր

ձևեր, մեթոդներ և միջոցներ՝ սերտ փոխկապակցվածության և միասնության մեջ՝ ենթակա մեկ նպատակի:

Կրթական կարիքները բացահայտող հետազոտություններում անհրաժեշտ է ժամանակին տեղեկատվություն ստանալ: Սովորողի զարգացման գործընթացի մասին տեղեկատվության որակը կարող է բարելավվել, եթե վերահսկողությունը զարգացնող բնույթ ունի: Այս տեսակի ախտորոշմամբ օգնության կարիք ունեցող սովորողներին իրենց խնդիրների և գնահատման մասին տեղեկատվություն ստանալիս տրամադրվում է օգնություն, որն իսկապես հաշվի է առնում նրանց անհատական առանձնահատկությունները:

Կրթական կարիքները բացահայտող հետազոտությունների ավարտից հետո սովորողները ոչ միայն իմանում են իրենց աշխատանքի արդյունքները, այլև ստանում են մեկնաբանական բացատրություններ խնդիրների լուծման համար՝ կրկնվող սխալները կանխելու համար: Ախտորոշումը պետք է ցույց տա սովորողներին իրենց հնարավորությունների կիրառման իրական ուղղությունները: Ախտորոշիչ տվյալները պետք է անհապաղ մշակվեն, իսկ արդյունքներն օգտագործվեն զարգացումը շտկելու համար:

Այսպիսով, Կրթական կարիքները բացահայտող հետազոտությունների արդյունքները ոչ թե պատժիչ գործառույթ ունեն, այլ օգնում են ուսումնասիրել ուսումնական գործընթացում առաջացած խնդիրները:

Սովորողները ձեռքբերումների ախտորոշումը թույլ է տալիս.

1. Բացահայտել առարկայի գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների ձևավորման մակարդակը.
2. Բացահայտել հանրակրթական հմտությունների ձևավորման մակարդակը.
3. Հաշվի առնել յուրաքանչյուր սովորողի գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների բացերը :
4. Յուրաքանչյուր սովորողի հետ ժամանակին կատարել շտկման աշխատանքներ:
5. Հետևել յուրաքանչյուր սովորողի առաջընթացին:

Ի՞նչ ազդեցություն ունի ձեռքբերումների գնահատումը սովորողների վրա:

1. Համակարգված մոտեցումը պայմաններ է ստեղծում երեխաների համար հարմարավետության համար

2. Գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների ձևավորման մակարդակի համակարգված նույնականացումը թույլ է տալիս ժամանակին ուղղիչ աշխատանք կատարել, ինչը դրականորեն է ազդում կրթական գործունեության վերջնական արդյունքների վրա:
3. սովորողների անհանգստության մակարդակի իջեցում.
4. սովորողների ինքնագնահատականի բարձրացում.
5. Դպրոցականների հարմարեցումը ժամանակակից պայմաններին.

Կրթական կարիքները բացահայտող հետազոտության գործընթացի հաջորդականությունը (վերահսկման տեսակները)

Անհրաժեշտ է բացահայտել, վերահսկել, ստուգել և գնահատել սովորողների գիտելիքները, հմտություններն ու կարողությունները այն տրամաբանական հաջորդականությամբ, որով դրանք ուսումնասիրվում են:

Կրթական կարիքները բացահայտող հետազոտության քայլերն են՝

- **Նախնական (մուտք)** առարկայի ուսուցման մակարդակի վերլուծություն՝ այն ուղեբեռը, որով աշակերտը դպրոցից եկել է մեր դպրոց: Այն իրականացվում է դասերի առաջին երկու շաբաթվա ընթացքում: Իմ գործընկերների և ծնողների վերաբերմունքը կրթական կարիքները բացահայտող հետազոտությունների վերլուծության ներածական կամ մուտքային տեսակին միանշանակ չէ: Ծատերը կարծում են, որ ծիլերը նախ պետք է կրկնեն ամռանը մոռացված նյութը: Ակնհայտ է, որ ախտորոշումից առաջ կրկնելու կողմնակիցներից շատերը գիտեն, որ եթե այս աշխատանքը տեղափոխվի երրորդ կամ նույնիսկ երկրորդ ուսումնական շաբաթ, ապա մուտքային ախտորոշման բուն գաղափարն այլևս չի գործում: Ներածման ախտորոշումը ճշգրտորեն նախագծված է գիտելիքների բացերը հայտնաբերելու համար, որոնք պետք է վերացվեն մինչև նոր տարվա ծրագրին անցնելը կամ առնվազն ներառվեն համապատասխան կրկնության մեջ: Սա թույլ է տալիս ավելի արդյունավետ դարձնել անցյալի կրկնության փուլը և, հնարավոր է, ավելի կարճ. Կրկնելուց հետո աշխատանքը չի կարող մուտքագրվել: Ներածական ախտորոշման նպատակներն են բացահայտել սովորողների վիճակի սկզբնական մակարդակը, որպեսզի կազմվի նրանց զարգացման ծրագիր, աշխատանքային պլան:

- **ընթացիկ ստուգում** յուրաքանչյուր թեմայի յուրացման գործընթացում: Ընթացիկ ստուգման հիմնական գործառույթը կրթական է: Նորի

ուսումնասիրությանը զուգահեռ կրկնում են նախկինում ուսումնասիրված նյութը: Կրկնվող ստուգումն օգնում է ամրապնդել գիտելիքները: Նման թեստը տալիս է պատշաճ ազդեցություն միայն ախտորոշման այլ տեսակների և մեթոդների հետ համատեղ:

- **սահմանային հսկողություն** - նպատակահարմար է հիմնական թեման, հատվածը ուսումնասիրելուց հետո:
- դիդակտիկ գործընթացի բոլոր փուլերում ձեռք բերված **գիտելիքների, հմտությունների վերջնական ստուգում և հաշվառում** : Այս փուլում սովորողները պետք է դրսևորեն կիսամյակի ավարտին, ուսումնական տարում անցկացվող միջառարկայական կապեր իրականացնելու, գործնական խնդիրներ լուծելու կարողություն:

Կրթական կարիքները բացահայտող հետազոտությունների **մեջ գիտելիքների գնահատման** ամենակարևոր պահանջներից.

- **օբյեկտիվություն**. ուսանողների աշխատանքի իրական հաջողությունների և թերությունների գնահատում, գնահատման ժամանակ կողմնակալության բացակայություն.

- **սուբյեկտիվություն**. հումանիստական մոտեցում, հաշվի առնելով իրական հնարավորությունները, սովորողների առողջությունը, գնահատման խթանիչ ազդեցությունը.

- **գնահատման բաց և վավերականություն**, որը պահանջում է փաստարկներ.

-արդյունավետություն, որն արտահայտվում է առաջարկություններում, թե ինչպես բարելավել ձեռքբերումները, ինչին ուշադրություն դարձնել, ինչպես աշխատել հետագա:

«Կրթական կարիքները բացահայտող հետազոտությունների մի շարք, որոնք ուղղված են սովորողների ուսուցման դժվարությունների բացահայտմանը»

Դպրոցականների ուսուցման հիմնական դժվարությունները բացահայտելու համար կիրառվում են բացահայտման տարբեր մեթոդներ:

Ամենատարածված և արդյունավետներից մեկը պրակտիկ հոգեախտորոշման մեթոդն է Մ.Վ. Մատյուխինան բացահայտելու ուսուցման դրդապատճառները, որոնք մշակվել են թեստային առաջադրանքների տեսքով:

Պատասխանների որակական վերլուծությունը հնարավորություն է տալիս որոշել աշակերտների դպրոցական մոտիվացիայի մակարդակը:

Թեստի նպատակը՝ Վ.Մ. Մատյուխինան օգնում է բավականին կարճ ժամանակահատվածում ստանալ երեխայի հոգեկանի բնութագրերի և բնութագրերի բավականին լայն շրջանակ, ինչպես նաև նրանց ուսուցման դրդապատճառները: Այս ախտորոշումը պետք է իրականացվի ուսուցման գործընթացում և լինի համակարգված, և միայն դրանից հետո հնարավոր կլինի հետևել գործունեության դրական արդյունքներին ցածր առաջադիմություն չունեցող սովորողների հետ:

Հոգեբանի աշխատանքի սկզբնական փուլում երեխայի ձախողման պատճառները բացահայտելու համար օգտագործվում են թեստային մեթոդներ:

Այս տեխնիկայում օգտագործվող ուսուցման շարժառիթները կարելի է բաժանել.

- պատասխանատվության և պարտականությունների, ինքնակատարելագործման և ինքնորոշման դրդապատճառները ուսուցման լայն սոցիալական շարժառիթներ են.

- հեղինակության և բարեկեցության դրդապատճառներ - նեղ անձնական;

- ուսումնական գործընթացի բովանդակության հետ կապված դրդապատճառները՝ կրթական և ճանաչողական.

- դժվարություններից խուսափելու դրդապատճառներ.

Նաև այս տեխնիկան զարգանում է և օգնում է սովորողներն հասկանալ և գիտակցել դասավանդման իրենց դրդապատճառները:

Թեստավորման ցուցումներ. Թեստն անցկացվում է երեք թեստով. առաջին թեստում սովորողներն տրվում են քարտեր, որոնց վրա գրված են դատողություններ: Անհրաժեշտ է քարտերը դասավորել խմբերի.

- **առաջին խմբում. դրեք բոլոր քարտերը մոտիվներով, որոնք առավել կարևոր են սովորելու համար.**

- **երկրորդ խմբում՝ պարզապես կարևոր;**

- **երրորդում՝ կարևոր, բայց ոչ մեծ;**

- **չորրորդ խմբում՝ փոքր արժեք ունեցող;**

- **հինգերորդ խմբում՝ ոչ մի նշանակություն չունեցող.**

Թեստերի երկրորդ շարքը՝ նույն քարտերից անհրաժեշտ է ընտրել 7 կտոր, որոնք, սովորողի կարծիքով, ամենակարևորն են նրա համար:

Երրորդ թեստ՝ բոլոր նույն քարտերից պետք է ընտրել 3 ը, որոնց վրա գրված են աշակերտի համար հատկապես կարևոր դատողություններ:

Թեստի առաջին կատեգորիան թույլ է տալիս ընտրություն կատարել ավելի մեծ տարածությունից: Երկրորդ թեստը աշակերտին դնում է խիստ ընտրության առաջ՝ սահմանափակելով նրա ընտրությունը: Սա օգնում է ձեռք ավելի լավ հասկանալ ձեր

շարժառիթներն ու դրդապատճառները: Թեստերի երրորդ շարքում դուք պետք է շատ ուշադիր մտածեք ձեր ընտրության մասին՝ գիտակցելով ձեր վերաբերմունքը ուսուցման դրդապատճառներին:

Ուսուցման շարժառիթները որոշելու համար թեստային նյութի նմուշ

1. Ես հասկանում եմ, որ ուսանողը պետք է լավ սովորի:
2. Ես ձգտում եմ արագ և ճշգրիտ կատարել ուսուցչի պահանջները:
3. Ես հասկանում եմ դասարանին դասավանդելու իմ պատասխանատվությունը:
4. Ես ուզում եմ ավարտել դպրոցը և շարունակել սովորել
5. Ես հասկանում եմ, որ ինձ գիտելիք է պետք ապագայի համար:
6. Ես ուզում եմ լինել կուլտուրական և զարգացած մարդ:
8. Ուզում եմ ստանալ ուսուցիչների և ծնողների հավանությունը:
9. Ես ուզում եմ, որ իմ ընկերները միշտ լավ կարծիք ունենան իմ մասին:
10. Ես ուզում եմ լինել դասարանի լավագույն աշակերտը:
11. Ես ուզում եմ, որ դասերի իմ պատասխանները միշտ լինեն լավագույնը:
12. Ես ուզում եմ արժանի տեղ զբաղեցնել ընկերներիս մեջ:
13. Ուզում եմ, որ դասընկերներս ինձ չդատեն վատ սովորելու համար:
14. Ուզում եմ, որ ծնողներն ու ուսուցիչները չհանդիմանեն:
15. Ես չեմ ուզում վատ գնահատականներ ստանալ:
16. Ես սիրում եմ սովորել դասի բառի և թվի մասին:
17. Ինձ դուր է գալիս, երբ ուսուցիչը հետաքրքիր բան է պատմում:
18. Ես սիրում եմ խնդիրները տարբեր կերպ լուծել:
19. Ես սիրում եմ մտածել, տրամաբանել դասարանում:
20. Սիրում եմ ստանձնել բարդ գործեր, հաղթահարել դժվարությունները:

Թեստի արդյունքները մշակելիս հաշվի են առնվում պատահականության դեպքերը, երբ թեստային շարքում նկատվել են պատասխանների նույն տարբերակները: Օրինակ, եթե աշակերտը թեստերի երկու շարքում (առաջին և երկրորդ, կամ երկրորդ և երրորդ, կամ առաջին և երրորդ) ընտրում է որպես սովորելու ամենակարևոր դրդապատճառը մի և՛ ինչ, որն ասում է. «Ես սիրում եմ բարդ առաջադրանքներ կատարել, հաղթահարել դժվարությունները . . . », ապա սա համարվում է ընտրության ցուցում, հակառակ դեպքում ընտրությունը համարվում է պատահական և հաշվի չի առնվում:

Թեստի բանալին ներկայացված է Աղյուսակ 1-ի համաձայն:

Աղյուսակ 1 - թեստի բանալին

Դատողություններ	Դատողությունների բանալը
-----------------	-------------------------

Պարտականության և պատասխանատվության դրդապատճառները	13
Ինքնորոշում և ինքնակատարելագործում	4 - 6
բարեկեցություն	7 - 9
հեղինակության մոտիվացիա	10-12
Դժբախտագրվողությունից խուսափելու մոտիվացիա	13 - 15
Դասավանդման բովանդակության մոտիվացիա	16 - 20
Սոցիալական շարժառիթները, որոնք բնորոշ են կրթական գործունեությանը	1-15

Դպրոցականների հանդիպած դժվարությունները ուսաց լեզվի ընթերցանության ուսուցման մեջ և դրանց պատճառները

Յուրաքանչյուր ուսուցիչ իր մանկավարժական գործունեության ընթացքում հանդիպում է բազմաթիվ սովորողների, ովքեր դժվարություններ են ունենում ուսումնական նյութի յուրացման հարցում: Առանց բացահայտելու այս դժվարությունների պատճառները, որոնք զգալի թվով դեպքերում կրում են հոգեբանական բնույթ, անհնար է արդյունավետ աշխատել դրանք հաղթահարելու և, ի վերջո, բարելավելու դպրոցի կատարողականը:

Ըստ հոգեբանների՝ ուսուցման հետ մնալու հոգեբանական պատճառները բազմազան են և բարդ առնչության մեջ են դպրոցական դժվարությունների արտաքին դրսևորումների հետ: Եվ նրանք նշում են հետևյալը. կրթական աշխատանքի ցանկացած դժվարության հիմքում կարող են լինել տարբեր հոգեբանական պատճառներ, իսկ դժվարությունների հիմքում, որոնք տարբերվում են արտաքին դրսևորումներով, կարող են լինել մեկ և նույն հոգեբանական պատճառը: Օրինակ՝ անզգուշությունը կարող է լինել կամավոր ուշադրության գործընթացների ձևավորման տարբեր պատճառների, մտավոր գործունեության անբավարար զարգացման, սովորելու նկատմամբ հետաքրքրության պակասի, որևէ խնդրի առկայության հետևանք: Անուշադրությունը կարող է կապված լինել սովորողի անհատական տիպաբանական հատկանիշների հետ (նյարդային համակարգի թուլություն), որոշ դեպքերում աշակերտի քթային շնչառության դժվարությունը կարող է հանգեցնել նաև անուշադրության:

Եվ սովորողների այնպիսի տարբեր դժվարությունների հիմքում, ինչպիսիք են վատ հիշողությունը, ուսումնական նյութում էականը առանձնացնելու

անկարողությունը, թվաբանական խնդիրների լուծման դժվարությունները, կարող է լինել մեկ և նույն հոգեբանական պատճառը՝ վերլուծության չձևավորված մտավոր գործողությունը:

Ուսուցման դժվարությունների արտաքին դրսևորումների և դրանց առաջացնող պատճառների միջև նման բարդ հարաբերությունը ուսուցչի համար անհրաժեշտ է ոչ միայն լավ հասկանալ այդ կապերը, այլև դրանց արդյունավետ նույնականացման համար նա պետք է տիրապետի հատուկ հոգեախտորոշիչ մեթոդներին:

Նշենք, որ խոսելու ենք դիսգրաֆիայի և դիսլեքսիայի մասին, որոնք հաճախ են նկատվում աշակերտների մոտ: Նման երեխաներին, շատ դեպքերում, վերաբերում ենք աղքատներին:

Այնուամենայնիվ, դպրոցական ձախողման կոնկրետ դեպքերի հոգեբանական վերլուծության մեթոդների բացակայությունը, որոնք բավականաչափ զարգացած և հարմար են ուսուցչի կողմից գործնական օգտագործման համար, անարդյունավետ են դարձնում նրա աշխատանքը երեխաների ուսուցման դժվարությունները որոշելու ուղղությամբ, քանի որ շատ դեպքերում ուսուցիչը օգտագործում է ավանդական ձևը: աշխատել վատ առաջադիմություն ունեցող սովորողների հետ. նրանց հետ անցկացնում է լրացուցիչ պարապմունքներ, որոնք հիմնականում բաղկացած են ուսումնական նյութի կրկնությունից և լրացուցիչ բացատրությունից: Բայց, ինչպես ցույց է տալիս շատ ուսուցիչների փորձը, այդ դասերը միշտ չէ, որ ցանկալի արդյունք են տալիս: Լավագույն դեպքում դրանք կարող են հանգեցնել միայն ժամանակավոր դրական փոփոխությունների ուսման մեջ և չեն վերացնում դպրոցականների դժվարությունների իրական պատճառները:

Ուսուցման դժվարությունների հոգեբանական պատճառների բացահայտման տարբեր մեթոդների համատեղ մշակումը պետք է նպաստի նման դժվարություններ ունեցող երեխաների հետ ուսուցչի լրացուցիչ աշխատանքի բովանդակության հիմնարար փոփոխությանը: Աշխատանքը պետք է իրականացվի առնվազն երկու փուլով.

Առաջին փուլում, որն ունի **ախտորոշիչ ուղղվածություն**, լրացուցիչ պարապմունքներում հոգեբանը երեխաներին առաջարկում է հատուկ ոչ կրթական առաջադրանքներ՝ բացահայտելու հոգեբանական պատճառները, որոնք որոշակի դժվարություններ են առաջացնում դպրոցականների համար:

Երկրորդ փուլում, հիմնվելով ախտորոշման և **ուղղման** միասնության սկզբունքի վրա, նույն առաջադրանքները ուսուցչի կողմից արդեն կարող են օգտագործվել որպես սովորողների հոգեբանական զարգացման մեջ հայտնաբերված թերությունների հոգեբանական շտկման միջոց:

Նման հոգեախտորոշիչ գործունեություն իրականացնելու համար ուսուցիչը պետք է ունենա բավականաչափ մանրամասն, համակարգված նկարագրություն այն դժվարությունների մասին, որոնք աշակերտները ունենում են ուսումնական գործընթացում: Անհրաժեշտ է թվարկել այդ դժվարությունների հիմքում ընկած հնարավոր պատճառները, այդ թվում՝ հոգեբանական, նշել հոգեբանական ախտորոշման և հայտնաբերված թերությունների վերացման մեթոդները:

Ընթերցանության և գրելու զարգացման գործընթացը շատ բարդ է: Այն ներառում է **չորս անալիզատորներ**.

- **խոսքի շարժիչ, որն օգնում է իրականացնել արտասանություն, այսինքն՝ մեր արտասանությունը.**
- **խոսք-լսողական, որն օգնում է ընտրել ցանկալի հնչյունը.**
- **տեսողական, որն ընտրում է համապատասխան գրաֆեմա;**
- **շարժիչ, որի օգնությամբ գրաֆեմը թարգմանվում է կինեմայի (ձայնագրման համար անհրաժեշտ որոշակի շարժումների մի շարք):**

Այս բոլոր բարդ վերակոդավորումներն իրականացվում են ուղեղի պարիետալ-օքսիպիտալ-ժամանակավոր հատվածներում և վերջնականապես ձևավորվում են կյանքի 10-11-րդ տարում:

Նամակը սկսվում է շարժառիթով, մոտիվացիայով - այս մակարդակն ապահովում են գլխուղեղի կեղևի ճակատային բլթերը:

Գրելու և կարդալու գործընթացներին տիրապետելու համար մեծ նշանակություն ունի խոսքի բոլոր ասպեկտների ձևավորման աստիճանը: Հետևաբար, հնչյունաբանական ընկալման, բառապաշարային և քերականական ասպեկտների զարգացման խախտումները կամ ուշացումները, զարգացման տարբեր փուլերում հնչյունների արտասանությունը դիսգրաֆիայի և դիսլեքսիայի հիմնական պատճառներից են:

Եթե երեխան ունի խոսքի լսողության խանգարում (**հնչյունաբանական դիսգրաֆիա և դիսլեքսիա**), ապա, իհարկե, նրա համար շատ դժվար է գրել-կարդալ սովորելը: Իսկապես, ինչպե՞ս կարող է նա կարդալ, եթե հստակ չի լսում հնչելի խոսք: Նա նույնպես չի կարողանում տառին տիրապետել, քանի որ չգիտի, թե ինչ ձայն է այս կամ այն տառը: Խնդիրն ավելի է բարդանում նրանով, որ երեխան պետք է ճիշտ ֆիքսի որոշակի ձայն և այն ներկայացնի որպես նշան (տառ) իր ընկալած խոսքի արագ հոսքում: Ուստի խոսքի թերի լսողությունն ունեցող երեխային գրագիտությունն սովորեցնելը մանկավարժական բարդ խնդիր է:

Ռիսկի խմբում ընդգրկված են այն երեխաները, ովքեր չեն տառապում խոսքի խանգարումներից, բայց ունեն անբավարար հստակ արտահայտվածություն: Նրանց մասին սովորաբար ասում են. «Լեզուն հազիվ է շարժում...»: Մշուշոտ հողակապից ստացված մշուշոտ հրամանը և նույնիսկ թերձևավորված հնչյունաբանական գործընթացների դեպքում կարող է նաև առաջացնել մշուշոտ պատասխաններ, ինչը հանգեցնում է կարդալու և գրելու սխալների:

Խոսքի (հնչյունաբանական) լսողության հետ մեկտեղ մարդիկ տառերի նկատմամբ հատուկ տեսլական ունեն: Պարզվում է, որ միայն մեզ շրջապատող աշխարհը (լույս, ծառեր, մարդիկ, տարբեր առարկաներ) տեսնելը բավարար չէ գրելու համար: Անհրաժեշտ է տառերի տեսլական ունենալ՝ թույլ տալով հիշել և վերարտադրել դրանց ուրվագծերը:

Սա նշանակում է, որ լիարժեք ուսուցման համար երեխան պետք է ունենա բավարար ինտելեկտուալ զարգացում, խոսքի լսողություն և տառերի նկատմամբ հատուկ տեսողություն: Հակառակ դեպքում նա չի կարողանա հաջողությամբ տիրապետել գրելուն և կարդալուն:

Ուղեղի կիսագնդերի անհավասար զարգացումը. Ուղեղի ո՞ր հատվածն է «պատասխանատու» գրելու և կարդալու համար: Պարզվում է, որ մարդկանց մեծ մասի խոսքի կենտրոնը գտնվում է ձախ կիսագնդում: Ուղեղի աջ կիսագնդն էլ «կառավարում

Է» առարկաների խորհրդանիշները, տեսողական պատկերները: Հետևաբար, այն ժողովուրդները, որոնց գիրը ներկայացված է հիերոգլիֆներով (օրինակ՝ չինացիները) ունեն ուղեղի ավելի լավ զարգացած աջ կես: Չինաստանի բնակիչների շրջանում գրելն ու կարդալը, ի տարբերություն եվրոպացիների, կտուժեն աջ կողմի անսարքություններից (օրինակ՝ ուղեղի արյունահոսությամբ):

Կենտրոնական նյարդային համակարգի անատոմիական առանձնահատկությունները բացատրում են դիսգրաֆիկայի մեջ լավ նկարելու ունակությունների մասին բժիշկներին հայտնի փաստերը: Նման երեխան գրեթե չի տիրապետում նամակին, բայց գովելի ակնարկներ է ստանում նկարչության ուսուցչից: Սա այնպես է, ինչպես պետք է լինի, քանի որ այս երեխայի մոտ աջ կիսագնդի ավելի «հնագույն», ավտոմատացված տարածքը որևէ կերպ չի փոխվում: Ռուսաց լեզվի հետ տարածայնությունները չեն խանգարում այս երեխաներին «բացատրել իրենց» նկարի օգնությամբ (ինչպես հին ժամանակներում՝ ժայռերի, կեչու կեղևի և կավե արտադրանքի պատկերների միջոցով):

Լոգոպեդները երբեմն ուշադրություն են դարձնում հիվանդների նամակների «հայելային» բնույթին: Մինևույն ժամանակ, տառերը շրջվում են գլխիվայր, ինչպես հայելու մեջ պատկերված է (օպտիկական դիսգրաֆիա և դիսլեքսիա): Օրինակ՝ «С» և «Z» բաց են դեպի ձախ; «З»-ն ու «Н»-ն ընդգծված մասով գրվում են հակառակ ուղղությամբ: Հայելային գրելը նկատվում է տարբեր խանգարումների դեպքում, սակայն նմանատիպ երեւույթի դեպքում բժիշկը փնտրում է բացահայտ կամ քողարկված ձախլիկություն: Նա փնտրում է և հաճախ գտնում. տառերի հայելային շեղումները ձախլիկների բնորոշ հատկանիշն են:

Իր դերն է խաղում նաեւ ժառանգական գործոնը, երբ երեխային տրվում է ուղեղի կառուցվածքների թերզարգացումը, դրանց որակական անհասությունը: Այս դեպքում գրավոր լեզվին տիրապետելու կեղևային հսկողության դժվարության հետևանքով երեխան կարող է ունենալ մոտավորապես նույն դժվարությունները, ինչ ծնողները դպրոցում:

Այս արատի առկայության գենետիկ նախատրամադրվածություն կա, քանի որ այս խանգարումը նկատվում է առանձին ընտանիքների մի քանի անդամների մոտ: Ընթերցանության խանգարումը հաճախ ակնհայտ է դառնում 2-րդ դասարանում: Երբեմն դիսլեքսիան փոխհատուցվում է ժամանակի ընթացքում, բայց որոշ դեպքերում այն մնում է ավելի մեծ տարիքում:

Փորձարարական դաս 1

Ես իմ փորձարարական դասը անցկացրել եմ Երանոսի թիվ 2 միջն դպրոցի 6-րդ դասարանում՝ Հայաստանի հրաշալի անկյունները (Чудесные уголки Армении) թեմայով:

Թեման բավականին մատչել էր ու հասկանալի: Խթանման փուլում՝ Հայաստանի առանձին վայրերի հասկացության տակ հավաքագրեցի մտքերը, առանց մեկնաբանության: Իմաստի ընկալման փուլում կատարեցինք խմբային աշխատանքի/3 խումբ/, որի միջոցով դասի համապատասխան բաժինները սովորեցին և յուրացրին դասարանում: Կշռադատման փուլում կատարեցի առաջադրանքների հարցադրում: Սովորողները կատարեցին հանձնարարժ աշխատանքը:

Աշակերտները պատասխանեցին և ընթանրացրին իրենց տեսակետները արժեքային համակարգի վերաբերյալ: Ամփոփելուց հետո սկսեցինք աշխատել գրատախտակի մոտ փակցրած նկարների միջոցով ներկայացնելով Հայաստանի տեսարժան վայրերը և մշակութային արժեքները: Դասը քննարկելուց հետո գրատախտակին գրվեցին մի քանի արժեքներ արտահայտող բառեր:

Ընդհանուր առմամբ դասն անցավ բավական հետաքրքրված՝ դա էին փաստում աշակերտների մեծ մասի ներգրավվածությունը դասապրոցեսին: Դասի ավարտին կատարեցի գնահատում և տնային հանձնարարություն տվեցի:

Փորձարարական դաս 2

Երկրորդ փորձարարական դասը նույնպես կատարեցի նույն դասարանում՝ հաջորդ դասաժամին : Ընտրված թեման էր <Քաղաքը պատշգամբից> Դասի ուսուցման համար իմ առջև ունեի դրված հետևյալ նպատակները, որ սովորողները կիմանան՝

Խթանման փուլում՝ Չայաստանի մայրաքաղաքների վերաբերյալ հավաքագրեցի մտքերը, առանց մեկնաբանության: Այնուհետև իմաստի ընկալման փուլում T- աձև աղյուսակի կիրառմամբ կատարեցինք աշխատանք՝ քաղաքների վերաբերյալ իրենց հայտնած տեղեկությունները գրառեցինք գրատախտակին: Այնուհետև խմբային աշխատանք իրականացրեցինք /3 խումբ/, որի միջոցով դասի համապատասխան բաժինները սովորեցին և յուրացրին դասարանում: Կշռադատման փուլում կատարեցի առաջադրանքների հարցադրում: Սովորողները կատարեցին հանձնարարձ աշխատանքը:

Աշակերտները պատասխանեցին և ընթանրացրին իրենց տեսակետները արժեքային համակարգի վերաբերյալ: Ամփոփելուց հետո սկսեցինք աշխատել գրատախտակի մոտ փակցրած նկարների միջոցով ներկայացնելով Չայաստանի մայրաքաղաքները և մշակութային արժեքները: Դասը քննարկելուց հետո գրատախտակին գրվեցին մի քանի արժեքներ արտահայտող բառեր:

Ընդհանուր առմամբ դասն անցավ բավական հետաքրքրված՝ դա էին փաստում աշակերտների մեծ մասի ներգրավվածությունը դասապրոցեսին: Դասի ավարտին կատարեցի գնահատում և տնային հանձնարարություն տվեցի՝ ծանոթանալ և ընթերցել ինքնուրույն հաջորդ տեքստը :

Վերլուծություն

Յուրաքանչյուր ուսուցիչ իր մանկավարժական գործունեության ընթացքում հանդիպում է բազմաթիվ սովորողների, ովքեր դժվարություններ են ունենում ուսումնական նյութի յուրացման հարցում: Առանց բացահայտելու այս դժվարությունների պատճառները, որոնք զգալի թվով դեպքերում կրում են հոգեբանական բնույթ, անհնար է արդյունավետ աշխատել դրանք հաղթահարելու և, ի վերջո, բարելավելու դպրոցի կատարողականը:

Ուրաքանչյուր հետազոտական աշխատանք ունի վերլուծության առանձնահատկություններ: Աշխատելով VI-րդ դասարանի հետ, որտեղ սովորում են թույլ և միջին ընդունակություններով աշակերտներ ես ինձ համար բացահայտեցի մի շարք խնդիրներ, որոնց լուծման իմ առջև դրել էի նպատակներ:

Առաջին դասի ժամանակ ես պարզեցի, որ կա ինքնուրույն աշխատելու, ինքնուրույն դրսևորվելու թույլ աշակերտներ:

Այդ նպատակով որոշեցի կիրառել. դասի ոչ ավանդական ձևերը նրանց մոտ ստեղծագործական կարողությունները, երևակայությունը, կապակցված խոսք կազմելու, վերարտադրելու կարողությունները զարգացնելու համար:

Յուրաքանչյուր դասից հետո աշակերտների մոտ նկատվել են ակտիվություն, ինքնուրույն դրսևորվելու առաջընթաց, նրանք սկսեցին ավելի ազատ շարադրել իրենց մտքերը: Կարողացան հեշտությամբ աշխատել բնագրի հետ: Գործնական աշխատանքի շնորհիվ նրանց մոտ ձևավորվել է կապակցված խոսք կազմելու, վերարտադրելու կարողություններ: Աշակերտների համար մեծ հետաքրքրություն, ակտիվություն առաջացավ ներկայացնելու իրենց իսկ ցանկության Յայաստանի տարբեր շրջանների մասին գրել գործնական աշխատանք: Սահիկաշարի պատրաստումը նպաստեց նրան, որ երեխաները ավելի ոգևորվեցին;

Ուրախալի էր, որ մրցակցում էին նաև այն աշակերտները, ովքեր ավելի թույլ կարողություններ ունեին: Նրանք ամեն ինչ անում էին, որ կարողանան ավելի մեծ արդյունքի հասնեն: Ակտիվ էին, նպատակասլաց, որի շնորհիվ նրանց մոտ ավելի մեծ աճ գրանցվեց:

Աշակերտների արդյունքների հիման վրա կարող եմ նշել, որ հասել եմ իմ առջև դրված նպատակների իրագործմանը և վերջնարդյունքների կատարմանը: Որպես սովորողների երևակայության ներուժ ինքնուրույնության ձևավորման բացահայտումը ռուսաց լեզու և գրականության դասի միջոցով փորձարարական էր և շատ հետաքրքիր:

Ուսուցչի կողմից երեխաների ուսումնառության ընթացքում նկատված կրթական կարիքների բացահայտումը շատ կարևոր է նրանց հետ աշխատանքը առավել էֆեկտիվ դարձնելու համար:

ՉՅ ներառական կրթության ներդրման հետ միասին այս գործընթացն ունի նաև իրավական կարգավորում: Ուսուցիչները կամ դպրոցում գործող բազմամասնագիտական թիմի մասնագետները դասերի ընթացքում իրենց կատարած դիտարկումների ընդհանրական պատկերը նախ ներկայացնում են դպրոցական ամենամայա ժողովներին քննարակման, ապա սովորողի ծնողի գրավոր համաձայնություն ստանալուց հետո սկսվում է ՏՄԱԿ-ի հատուկ մասնագիտական թիմի անդամների կողմից աշակերտի կրթական կարիքների բացահայտման հիմնական գործընթացը:

Գործընթացին մասնակցում են նաև աշակերտի ծնողը , բազմամասնագիտական թիմի անդամները, աշակերտին պարապող ուսուցիչները և դասուցիչը:

ՏՄԱԿ-ի կողմից երեխայի կրթական կարիքների գնահատումից հետո տրվում է ֆունկցիոնալ նկարագիր: Ֆունկցիոնալ նկարագրի հիման վրա արդեն դպրոցի տնօրենի անմիջական վերահսկողությամբ ձևավորվում է թիմ, որն 15 օրվա ընթացքում սկսում է մշակել ԿԱՊԿ ունեցող աշակերտի կրթական կարիքներին համապատասխան ԱՆՋԱՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՊԼԱՆ :

ԱՌԼՊ-ը հաստատված ձևաչափին համապատասխան գրավոր մշակվող թիմային պլանավորում է, որը կառուցվում է սովորողի կարիքների, ուժեղ կողմերի ու հետաքրքրությունների և հանրակրթության պետական չափորոշիչների և ծրագրերի հիման վրա: ԱՌԼՊ-ը կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողի կրթության հիմքն է : Ուսուցիչները ԱՌԼՊ-ի մշակման թիմի հիմնական մասն են կազմում:

Դուք՝ որպես ուսուցիչ, ոչ միայն օգնում եք դասարանում սովորողի առաջընթացի գրանցմանը և նպաստում ուսուցման գործընթացում նրա մասնակցության բարելավմանը, այլև արժեքավոր ներդրում եք ունենում այն պլանի մշակման ժամանակ, որը կօգնի սովորողին հաջողության հասնել հանրակրթության ծրագրերում:

Գալիս եմ այն եզրահանգման, որ այս գործընթացի արդյունավետ կազմակերպման արդյունքում շահում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողը իր առանձնահատկություններին համապատասխան աջակցություն ստանալով:

Գրականության ցանկ

1. Ախուտինա Տ.Վ., Պիլանա Ն.Մ. Նյարդահոգեբանական մոտեցում ուսուցման դժվարությունների շտկմանը // Նյարդահոգեբանությունն այսօր.
2. Բուլյանով Մ.Ի. Դիսֆունկցիոնալ ընտանիքից երեխա. - Մ., 1988:
3. Երեխաների մտավոր զարգացման տարիքային առանձնահատկությունները // Էդ. Դուբրովինա Ի.Վ., Լիսինա Մ.Ի. Մ., 1982:
4. Դրոբինսկայա Ա.Օ. «Ոչ ստանդարտ» երեխաների դպրոցական դժվարությունները. – Մ.: Shkola-Press, 1999. – 144 p.
5. Կորսակովա Ն.Կ., Միկաձե Յու.Վ., Բալաշովա Է.Յու. Ուսուցման դժվարությունների նյարդահոգեբանական ախտորոշում կրտսեր դպրոցականների մոտ. - Մ .: Ռուսաստանի մանկավարժական ընկերություն, 2001. - 160 էջ.
6. Լոկալովա Ն.Պ. Ինչպես օգնել ցածր առաջադիմություն ունեցող ուսանողին 2001թ

Դասի պլան 1

Փորձարարական դասի պլան 1

Ուսուցիչ՝ Եղոյան Ժաննա

Առարկա՝	ուսուցիչ	Ամսաթիվ			Դասարան	6
Թեմա՝	« Հայաստանի հրաշալի վայրերը »					
Օգտագործվող նյութեր՝	Գրատախտակ, կավիճ, դասագիրք, տետրեր, թեստեր, բառարան					
Դասի նպատակը՝	Անցած դասերից ստացած գիտելիքների հիման վրա արժևորել Հայաստանի տեսարժան վայրերն ու շրջանները, ամրապնդել յուրացրած թեման գործնական աշխատանքի միջոցով:					
	Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կվիաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ					
Վերջնարդյունքները	Աշակերտները ը կկարողանան ինֆորմացիոն նկարագրել Հայաստանը, նրա շրջանները և տեսարժան վայրերը, արդեն ծանոթ և հասկանալի թեման շարադրելով կատարել գործնական աշխատանքը					
Գործողություններ (ժամ/տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն Աշակերտներ	Ուսումնական գործունեություն	Հարցադրումներ	Կիրառվող մեթոդ (ներ)		

		Ուսուցիչ		
5րոպե - սկիզբ	Բացել դասագրքերը, պատրաստվել նոր դասին: Ներկայացնել սնային աշխատանքները	Ողջունել դասարանին, ն/բ: Ստուգել սնային աշխատանքները, բացատրել անհասկանալի մասերը Տալ հարցադրումներ, աշակերտներին ներգրավել դասալրացելին		Հարցադրումների մերոպ
10րոպե - ընթացիկ	Պատասխանել հարցերին Թեևսի միջոցով կատարել գիտելիքի ստուգում նախորդ թեմաների վերաբերյալ:	Մտադրոհ մերոպի միջոցով ամրապնդել նախորդ թեմաները: Նոր թեման հաղորդել , բանավոր հետադարձ կապի տրամադրել, անհասկանալի հատվածները բացատրել:		
15րոպե	Լուռ լսել դասը , կատարել նշումներ, հնչեցնել անհասկանալի հարցեր, աշխատանք դասագրքի հետ	(Նոր թեման՝ < Քաղաքը պատեզամբից >) Հանձնարարել գործնական աշխատանք՝ աշակերտների ընտրությամբ գրել	Ինչպիսի՞ քաղաք է Երևանը: Ինչպիսի՞ն է տեսնում առավոտյան Երևանը	Խմբային աշխատանք Համագործակցային աշխատանք

<p>12րոպե</p> <p>3րոպե – ավարտ</p>	<p>Գրել Հայաստանի որևէ շրջանի վերաբերյալ գործնական աշխատանք:</p> <p>Աշխատանքների ներկայացում</p>	<p>ռեֆերատներ Հայաստանի որևէ շրջանի մասին</p> <p>Գնահատում և տնային աշխատանքի հանձնարարում</p>	<p>պատճառներից հայտնի գրող Մարիետա Շահինյանը:</p> <p>Ասածե՞ք թե ինչպես է փոխվել քաղաքը:</p>	
<p>Տնային աշխատանք</p>	<p>Գործնական աշխատանք</p>			

Դասալույս-2

Ուսուցիչ՝ Եղոյան Ժաննա

Առարկա՝	ռուսերեն	Ամսաթիվ		Դասարան	6
Թեմա՝	«Քաղաքը պատճառներից»				
Օգտագործվող նյութեր՝	Գրատախտակ, կավիճ, դասագիրք, տետրեր, թեստեր, բառարան				

<p>15րուպե</p> <p>12րուպե</p> <p>3րուպե - սվա բո</p>	<p>կատարում են նոր թեմայի վերաբերյալ տրված առաջադրանքները</p> <p>Հուլիսի 1-ին օրը, կատարել նշումներ, հնչեցնել անհասկանալի հարցեր, աշխատանք դասագրքի հետ</p>	<p>Բաժանել թեստերը, բացատրել հանձնարարությունները</p> <p>Հետևել կատարվող աշխատանքներին, տրամադրել անհրաժեշտության դեպքում առաջ մղող անհատական բանվոր, գրավոր հետադարձ կապ:</p> <p>Հավաքել տարբերակված թեստերը</p> <p>Նոր թեմայի հարցում, բանավոր հետադարձ կապի տրամադրում, անհասկանալի հատվածների բացատրություն</p> <p>Գնահատում և տնային աշխատանքի հանձնարարում</p>	<p>Տարբերակված ուսուցում</p> <p>Կարճ դասախոսություն՝ ստեղծելով միջառարկայական կապ (հայոց լեզու աշխարհագրություն, պատմություն, արվեստ)</p> <p>Անհրադարձ</p>
<p>Տնային աշխատանք</p>	<p>Ինֆորմացիոն ընթերցել, թարգմանել և պատասխանել դասի վերջի հարցերին:</p>		